18-ter Jahrgang Nr. 61. Jüdische Pester Zeitung. Mittwoch, 26. Mai 1886.

Redaction u. Administration befinden sich: BUDAPEST, Hochstrasse Nr. 1.

Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden östr. W.
Halbjährig 4 Gulden östr. W.
Vierteljährig 2 Gulden östr. W.

Für's Ausland
Ganzjährig 9 Guld. — kr. ö. W.
Halbjährig 4 Guld. 50 kr. ö. W.
Vierteljährig 2 Guld. 25 kr. ö. W.

Pränumerationen werden jedem Tag entgegengenommen.

Annoncen werden nach ausliegendem Tarif berechnet.

יידישע פעסטער צייטונג

פאָליטישעס אָרגאַן. ערשיינט וואָכענטלעך דרייַמאָל.

רעדאַקציאָן אונד אַדמינים-
טראַציאָן בעפינדען זיך:
בודאַפּעסט,
האָכשטראַסע נומ׳ 1,
פראַנקירטע אַנום-פּריין:
פיר אָסטערייך-אונגאַרן
גאַנציעריג 8 גולדן אָסטר. וו.
האַלביעריג 4 גולדן אָסטר. וו.
פיערטעלייעריג 2 גולדן אָסטר. וו.
פיר׳ס אויסלאַנד
גאַנציעריג 9 גולד. — קר. ג. וו.
האַלביעריג 4 גולד. 50 קר. ג. וו.
פיערטעלייעריג 2 גולד. 25 קר. ג. וו.
פּראַנומעראַציאָנען
ווערען יעדען טאָג אָנגענומען.
אַנאָנצען ווערען
נאָך טאַריף אָנגערעכנעט.

בודאַפּעסט, מיטוואָך כ׳ אייר ה׳תרמ״ו. Erscheint wöchentlich dreimal. אכטצעהנטער יאהרגאַנג נר. 61. 1886

פאָליטיק.

דיא בלוטיגען צוזאַמענשטאָסען אין דער טירקישׁ-גריעכישען גרענצע בעווייזען זיך נור אינזאָפערן, אַלס איינע גרעסערע אָפּזיצערע, דיא דיא אונגאַרנער דעם גנעמהר פיר אימער אבגעשאַפען, געוועזען מיניסטער-פּראַזידענטען דער לינקס דיא פּרעדיגסאַפּלאַטיק דעם נייען רעגירונגסשריט, טרוקיס, אום ערען פריי קאָמפּרָאָמיס טרען וואָללען, אונד דען קריעג אים דעזעס גרונדע אין פּלוס צו בּרינגען זיך בעשטרעבטען. דער אנגריפּ איזט אַלזאָ נִיכט פּאַן טירקישער זייטע — וויא דאס אנגעגעבען וואר — אָנגערען פּאַן גריעכישער זייטע אים געגאַנגען. אין דער ערסטען אויבערראַשונג דעס טרוקיס דיא אבריסטונג איינשטעללען, באלד שטעללטע זיך אבער דער וואהרע קאַראַקטער דיזער צוזאַמענשטאָסס הערוים, אונד טרוקיס ערטהיילטע וואַפען דען בעפעהל, דאס דיא גריעכישען טרופּפען זיך טעפער אין דאס אינגערע דעס דאנדעס צוריקקצוציעהען האבען, אונד אַרדענטע גלייכצייטיג דיא עגטוואפּפנונג פּאַן פּינפּציגטויזענד מאנען.

דיא טירקישע רעגיערונג האט איבערגעגעבען דיא בעשטימטע ערקלאַרונג אבגעגעבען, דאס וועגען דיא גריעכען נאָך איינמאל איינען פאַרשלאָג מאַכען, דיא טרקישען טרופּפען זאָפאָרט צוראַנגיפּ אויבערגעהען אונד אין אַדרעסע דער ווערדען אין דער וואהרע אינטערעסען דער אירע אַרבעטען אונד אין אַנדערעריזייס ערקלאַרט זיך דיא טירקייא בעריט איך אהרעדיזיס אבצורעדען, וועגען דיא אנגעגאַנגען דער גریעכישען אַרמעע פּאַר זיך נעגאַנגען זיין ווייטער.

דיא נאַכריכט פּאַן איינעם אייפשטאנדע איך דער אינזעל קרעטע, בעוואהרהייטעט זיך נִיכט.

* * *

שפּאַנינגס לעבענדיגע פּאַנגע, דאָן קאַרלאָס, מאַכט „זיינעם פּאָלקע״ ווערער אינמאל דיא „פּרייַ דיגע מעדיטיגונג״. דאס ער זיינע רעכטע איך דען שפּאַנישען קאָנגרעסטראָן נִיכט אייפגעבען, אונד דען גרייבּגעגען מאַנגל אַלפּאָנזאָ XIII. נעמאַלס אנערקענען ווערדע. דיזער ראַן קאַרלאָס איזט אין אירגענדקעל יונגעס דאָן מאַרלאָס, דער 1833 איינען אהנליכען אייפרוף אין דיא שפּאַנישע עפעליעס, נאַכדעם זיין בייזער קאָנג פּערדינאַנד VII. נִיכט אים, זאָנדערן זיינער אינגעלינגען טאָכטער (שפּאַנישער מאַנגען אין אַלגעמיין דיא נאַכפאָלגע דעבערטע, 4 דאָן מאַרלאָס האבען זיך דעם אונגלייקליכע לאנד מיט בלוטיגען בּרוידערקריעגען אונד אינגעהייערען פערוויסטונגען הייסגעזוכט.

* * *

דיא פּראַנצאָזישע רעגיערונג נעהט אללען ערנסטעס דאראן, דיא נאַכקאָמען דער אינסטיגען קאָנגסאַמיליען פּאַם לאנדע איינצוזיעהען, נאַכדעם דערען בעשטרעבען, פּראַנקרייך ווערדע אין אין קאָנגרייך צו פּערוואַנדעלן, דער דעפּוטירטען נעפאַהר ברינגען קאָן. פּאַן דיזער מאַסיגעל ווירדען איך דיא פּרינצען שפּאַרן אונד וויקטאָר נאַפּאָלעאָן נִיכט פּערשאַנט בלייבען, טראָצדעם דער ערסטערע דיא רעפּובליק אנערקענט אונד נור ווינשט, דאַס דאס פּאָלק זיין אבערהויפּט זעלבסט וואָהלע.

דאס וואָרט איינע אירט „רעפּובליק מיט איינעם מאָנאַרך אין דער שפּיצע.״

* * *

מיניסטערפּראַזידענט גלאַדסטאָן האט דיא עגשטיידענע אבשטימונג אבער ווינע רעפאָרמען בעציעהלך אירלאַנדס פּערשאַבען, דאס ווינע אינסטיגע פאַרטיא זיך בין דאהין פּעפעליכט דאָך פּיר דיא רעפאָרמען עגשטעלעסען ווערדע, ווירד דאס נִיכט געשעהען, זאָ ווירד דיא אייפראַונג דעס פאַרלאַמענטס אינבעריגנס ערפאָלגען. — דער גווטעצענטוואורף, דיזע ווערכעס עס געשאַפען ווערדע, דאס דער פּערוויטשעעגע מאַנגל דיא שווערסטע ווינע פּערשטאַרבענען פּייא הייראַטע, האט דאס אנגלישע הויז דער לאָרדס (אבערהויז) מיט 149 גנגען 127 שטיממען פּערוואָרפען.

הענצי אונד יאנסקי

אים אונגאַרישען אבגעאָרדנעטענהייז.

טיסאַ האט געשפּראָכען אונד זעלבסט ווינע עקשטערטעסען גנגער יבעלטען אים בייפאַלל צו!

האט דער אונגאַרישע מיניסטערפּראַזידענט פּעפעליכט ערהאַלטען, דאס ער זיך גערוהיגט, אַלס ער אַפּ אכט מאַנען דיא וואָהלונג פּאַן 22 מיללאָנען מעהראַנסאַבען פּערלאַנגט האט? אָבער האט ער פּעפעליכט דיא ערקלאַרונג אבגעגעבען, דאס דיא שטימען רעזולטירט ווערדען, דענן דיא אַלטע דער אין וואָהלען שטעהענען אַרמעע ווערדע, אַלס אין פּרוטעסטירטען עשטאַרט ווערדען זיין. דאס נִיכט, זאָנדערן אינע אנדערע ערקלאַרונג האט ער אבגעגעבען, דאס נאַמליך דער גענעראַל יאנסקי מאַכטלאָזאונג אונקאַרדקט פּאַר גענאַנגען איזט, אַלס ער מיט אינגען אָפּזיצערען דיא נאַכפאָלגע דעס גענעראַלס הענצי אונד דער מיט אים געפאַללענען אָפּזיצערע בעקראַנגט האט.

דער פּטיסאַ בעאַנטוואָרטעט נאַמליך אין דער זיטונג דעס אבגאַרדנעטענהייזעס פּאַם 24. ה. דיא אַם זאַמסטאָג אין איהן געריכטעטען אינטערפּעללאַציאָנען דער אבגאַרדנעטען עמעריך סאַלאַי אונד נאַכריעל אונגאַרן, בעציעהלך דער אים לייטאַר טיקעל אונזעריר מאַגנאַטענמעסר בעהאַנדעלטען לידענען הענצי אנגעלעגענהייט, אונד אונדעס דער פּאַן טיסאַ אין דער אָבגעגעוואָרטען זייזע אבער דאס פּאַרגעען דעס גענעראַל יאנסקי, דען שאַבּ קינע פּאַלטישע דעמאָנסטראַציאָן בעאַבזיכטען האבע, דאס ווערדע ערזאַנסקי) נאָך דיא מיט אים ערשיגענען אָפּזיצערע בייא דער אינגליקק על גען בעקראַנצונג אין פּאַרטיע ערשיגען זיין, אין דער ערדע, דיא יאנסקי געהאַלטען, וואָר איך קיינע פּאָלטישע אנשפּיעלונג, דענן דאס נאַנצע וואָר נִיכטס אַלס אין אקט דער פּעטאַ, דער אים דעס וואונשע דעס גענעראַלס ענטשפּאַנג, דער איינע מאַנע פּאַרטער פּאַר דעס פּערדהאַפּט פּאַרבינדערטען אין אזט, דיא בעוואוסטען גראַבער אנשאַבּע אם 1. נאָוועמבער, אם מאַנע דער ערשטרמונג אָפּענס צו בעקראַנצען, אונד דאָך ערקלאַרטע דער פּאַן אַנדערע דיזעס פּאַרגעהען אַלס מאַקטלאָז אונד אינקאָרעקט, דענן אַלס מאַנן אין אָפּפענטליכער שטעללונג האַטטע זיך גענעראַל יאנסקי היטען מיסען, וויאַס צו פּעראַנטוואָרטען, וויאַס מיספּעשאַנדען אונד שלעכט אויסגעלעגט ווערדען קאָן.

דער פּאַן טיסאַ נאַכ פּערנער דיא ערקלאַרונג אב — אונד דיזע ריעל מיט רעכט דען שטרמשטען יבעל דעס גאַנצען הייזעס דער פּאַר — דאס אין דען מאַסגעבענדען אונד ענטשיידענדען מיליטאַרישען קרייזען (זיעע מאַעסטאַט דער קאָנג אונד דיא אבערע הערעפּעלשטונג. — דיא רעד.) דיא אנזבטפּאַרערשטע, דאס דיא בעוואָפּפענטע מאַכט, קיינע פּאָלטיק צו טייבען האט, אונד דאס פּאַן זיטען דעס מילטאַרס אללעס פּערמיידען ווערדען מוס, וואס פּאַן זיטען דער נאַציאָן שלעכט אויסגעלעגט ווערדען כאַנגטע. „דעס־אלב הענע אך דיא האַפּפנונג, — זאָ שלאָסס דער מיניסטערפּראַזידענט זיינע אנשפּראַך, — עס ווערדע דען עטעט געטראָפּפענען מאַסנאַהמען געלינגען, אין צוקונפט אהנליכע פּאַרקאָמענישען צו פּערהיטען, (לאַנגאַנהאַלטענדער, אללגעמיינער בייפאַלל אונד לען!)

עס ווירד סאַלאַי, דער זיך גערן „רעפּובליקאַנער״ נענען האַרט, נאַכ זיך מיט דער אנשוואַרט דעס הערען פּאַן טיסאַ צופרידען, דאס אַלבע טהאַט איך נאַכטיעל אונראַן, (בייזע געראַען דער אייסערסטען רעכטונג דער אייסערסטלינגען.) דיזעער לעטצטערע פּאַנד עס אבער פּיר אנגענעמען בייא דיזער גערעגענהייט דעס גענעראַל הענצי אייגען נאַכריכט צו האַלטען, דער, וועגען ער איך דאַרהייט בעוזוכט, דיזען דיטש 37 יאהרען פּאַרטען גענעראַל איינגעלך ערסט יעטצט — בעגראַבען האט.

„גענעראַל הענצי — זאָ לייעטעט דיא רעדע אונראַום — איז דורכאַיס נִיכט דער אידעאַלע העלד, דען פּעלע אים אים מאַכען וואָללען. הענצי האַטטע פּאַרערסט דען אייר איך דיא אינגאַרישע פּערפאַסונג געלייסטעט, דא ער דעגעלבען אבער נִיכט איינזעהלע, וויאַדע ער אים פּעטעוואַרדיין ענטפּערנט אונד הערהער נאָך בודאַפּעסט פּערזעטצט. אַלס דיא אונגאַרישע נאַציאָנאַלע רעגיערונג פּרַכטען מוסטע, ערשטען הענצי בייא לוזוזיג קאָשיטה אונד ערבאַט זיך, סטעגערען מיט שטעגע דער אונגאַרישען רעגיערונג צו בעפּעסטיגען. אַלס קאָשיטה דיעס צוריקקוויזע, -ערזיכערטע הענצי, ער ווערדע אין בודאַפּעסט בלייבען אונד נאַכ דאַביא זיין ערהרענוואָרט, געגען דיא אונגאַרישע אַרמעע נִיכט צו קאָמפּפּען. אַלסבאַלד זעהען ווייר איהן טראָטץ אייד אונד ערהרענוואָרטעם אַלס פּערטהיידיגער אָפּענס, וועגן הענצי דאַנן דיא פּעסטונג שטאַנדהאַפט פּערטהיידיגט האט, זאָ האַט ער עס נִיכט געטהאַן, אים לאָב־בעריען צו ערריינגען, זאָנדערן אום דעס גאַלגען צו ענגגעהען, דער ווערדע אירבריגגען אונד בּעליכטפּערגעסען געביטען.

דאָך געהען ווייר ווישטער, דיא איזט אבערסט אַלגאָך, דעסען גראַב עבענאַללס בעקראַנצט וואורדע, דען גענעראַל יאנסקי עבענאַללס אַלס בייטשיעל אויפגעשטעללט האט. נון דיזער אַלנאָך

* * *

מיניסטערפּראַזידענט גלאַדסטאָן האט דיא עגשטיידענע אבשטימונג אבער ווינע רעפאָרמען בעציעהלך אירלאַנדס פּערשאַבען, דאס ווינע אינסטיגע פאַרטיא זיך בין דאהין פּעפעליכט דאָך פּיר דיא רעפאָרמען עגשטעלעסען ווערדע, ווירד דאס נִיכט געשעהען, זאָ ווירד דיא אייפראַונג דעס פאַרלאַמענטס אינבעריגנס ערפאָלגען. — דער גווטעצענטוואורף, דיזע ווערכעס עס געשאַפען ווערדע, דאס דער פּערוויטשעעגע מאַנגל דיא שווערסטע ווינע פּערשטאַרבענען פּייא הייראַטע, האט דאס עגגלישע הויז דער לאָרדס (אבערהויז) מיט 149 גנגען 127 שטיממען פּערוואָרפען.

הענצי אונד יאנסקי

אים אונגאַרישען אבגעאָרדנעטענהייז.

טיסאַ האט געשפּראָכען אונד זעלבסט ווינע עקשטערטעסען גנגער יבעלטען אים בייפאַלל צו!

האט דער אונגאַרישע מיניסטערפּראַזידענט פּעפעליכט ערהאַלטען, דאס ער זיך גערוהיגט, אַלס ער אַפּ אכט מאַנען דיא וואָהלונג פּאַן 22 מיללאָנען מעהראַנסאַבען פּערלאַנגט האט? אָבער האט ער פּעפעליכט דיא ערקלאַרונג אבגעגעבען, דאס דיא שטימען רעזולטירט ווערדע, דענן דיא אַלטע דער אין וואָהלען שטעהענען אַרמעע ווערדע, אַלס אין פּרוטעסטירטען עשטאַרט ווערדען זיין. דאס נִיכט, זאָנדערן אינע אנדערע ערקלאַרונג האט ער אבגעגעבען, דאס נאַמליך דער גענעראַל יאנסקי מאַכטלאָזאונג אונקאַרדקט פּאַר גענאַנגען איזט, אַלס ער מיט אינגען אָפּזיצערען דיא נאַכפאָלגע דעס גענעראַלס הענצי אונד דער מיט אים געפאַללענען אָפּזיצערע בעקראַנצט האט.

דער פּטיסאַ בעאַנטוואָרטעט נאַמליך אין דער זיטונג דעס אבגאַרדנעטענהייזעס פּאַם 24. ה. דיא אַם זאַמסטאָג אין איהן געריכטעטען אינטערפּעללאַציאָנען דער אבגאַרדנעטען עמעריך סאַלאַי אונד נאַכריעל אונגאַרן, בעציעהלך דער אים לייטאַר טיקעל אונזעריר מאַגנאַטענמעסר בעהאַנדעלטען לידענען הענצי אנגעלעגענהייט, אונד אונדעס דער פּאַן טיסאַ אין דער אָבגעגעוואָרטען זייזע אבער דאס פּאַרגעען דעס גענעראַל יאנסקי, דען שאַבּ קינע פּאַלטישע דעמאָנסטראַציאָן בעאַבזיכטען האבע, דאס ווערדע ערזאַנסקי) נאָך דיא מיט איהם ערשיגענען אָפּזיצערע בייא דער אינגליקק על גען בעקראַנצונג אין פּאַרטיע ערשיגען זיין, אין דער ערדע, דיא יאנסקי געהאַלטען, וואָר איך קיינע פּאָלטישע אנשפּיעלונג, דענן דאס נאַנצע וואָר נִיכטס אַלס אין אקט דער פּעטאַ, דער אים דעס וואונשע דעס גענעראַלס ענטשפּאַנג, דער איינע מאַנע פּאַרטער פּאַר דעס פּערדהאַפּט פּאַרבינדערטען אין אזט, דיא בעוואוסטען גראַבער אנשאַבּע אם 1. נאָוועמבער, אם מאַנע דער ערשטרמונג

מינעראל-ראפינעריע-אקציעז-געזעללשאפט

געזעלשאפטליכע שטיראנגען: שטיראנאקער אונד קאמפ, פיאומע.

וואָרנונג!

עס איז צו אונזערע קענטניס געלאנגט, דאס מיט דען אויס אונזערע פאבריק עקספעדירטען פעסטען וועדערפאלש אונד מיסבריוך געשריבען ווירד.

מיר פילט געטריב דיעזעלבען מיט קוילמאשיין גרינגעקיט, אלס דאס אין אונזערע פאבריק פארגעזטעלטע פעסטען אונד וואָרען דאזזעלבע אין אונזערען פעסטען אלס אונזער פאבריקאט אין דער הנדעל צו בייגען. דיעזער פאלשאר דאס אונזע שטארקע שוצרונג דעם טיבריקס צו פאלגן, אונד זייע אוס שטאנדע, דיא מיטגלד אונזער פאבריקאט אנגעגעבען צו בעאינפלוסען.

אוס דיעזע פעלשונגען צו פערהינדערן, האבען מיר דיא נאכפאלגענדע דעפאָרזיכטען ווענדען:

שוטצמארקע פיר אמעריקאנישע פעטראָלאום — שוטצמארקע פיר רוסישע פעטראָלאום

לוט פראָטאָקאָלל דער פיאומער האנדעלס- אונד געווערבעקאמער נר. 1129/30 פאם 18. יולי 1885 אונד נר. 448/89 פאם 12. מעיין 1889 געזעטצליך רעגיסטרירטע לאמפען אונד עטעש זיך דאהער יעדערמאן, דער זיך דער אבגעגען צוקען אין אנגעזעטצטער וייזע בעדיענט, דער געזעטצליכען שוטצמארקע אים.

ווייל דאלשען עס פיר אונזערע פאפרוטה, דיעס צור אללגעמיינען קענטניס צו ברינגען, אום דאס מיבליקום אין זיינעם אינגען אינטערעססע צו ערהוכען, אונזערען משטרילונגען אויסערקאמפטיש צו שענקען, שאן אוס דעם גרונדע, ווייל מיטלעלווייסונג פעטראָלאומראשען נוכט נור אוחדער גערינגען בערענגערהיקייט הארבער, זאנדערן הויפטזעכליך אוחדער ליכטערען עטש גדליכקייט אונד פייערגעפארליכקייט וועגען, דעם אין אונזערען אבארזט ערצייגטען, דען פאראיסשען גענוי עטשפרעגעדען פראָבעטעש נאכשעהען.

אנזיעגען, ווערלכע צור עריאיזונג פאן דען אבען געשילדערטען אדער אנכסטיגען פראָבעטעש בע- טרעפפענדען מיסבריוכען אונד דעמנאך צור בעשטראפונג דער שולדיגען פירען, ווערדען פאן אונז מיט בעפעסע דאנקע עטגעגענגענומען. אונד איך איך פערלאנגען עטשפרעכענד האנדערט ווערדען.

בודאפעסט אים אפריל 1889. מינעראל-ראפינעריע-אקציע-געזעללשאפט.

WILLERS GYÖRGY

Graveur

BUDAPEST, IV. Waitznergasse Nr. 11.

עמפעפיעלט זיך צור אנפערטיגונג אללער גראוויראַרבייטען אלס:

דיעגעל, וואפען, מאָנאָגראַממע,

דאמען אונד האנד-שטאמפיגליען, שטאנצען, פיגוען לאמבירצאנגען, שיבען קאפשען אונד גיטע-אטאיע, פאנטיעיר, האבריקקפיטען עטש.

קוישטשטאמפיגליען

אונד מעטאללשאבלאנען-פאבריקאט.

זוגען מאסטענדעמאָלירונגען

עבענדעלנגע I. אונד II-שטאקק, האדער הייזער מעדליפיט איך

שטוינגענד בילדין

בימאמעריאל, דאבשטהלדאלין, דיפפעל- בימע, בדעטער, לאשען, מעדיעדע הוט- דעט וואפפעלען אונד אינזאמע פענסטער מיט אל- אנגע שאלעטען, מעדיעדע הונדעט עטמטער, קוכען- שטיין, מאפעטען אונד מאלאנ- טהורען, אין אונד אויסאנדיגע גיאבדי- טהורען, גאנגע אונד פענסטער-גיטטער, בריוגגען דעלהייטער-פלאטטען, טהארע אונד איכדעהיטיש אללע אים בריאנגע אינזאלאנגיגע ארטיקעל.

Näheres in meiner Bautischlerei und Baumaterialien Hauptniederlage

J. SOMMER,

Budapest, VI., Waitzner-strasse 51.

צאהנע

אונד גענעטסע ווערדען נאך דער בעפעסען אמעריקאנישען מעטהאָדע אפעראירטע. פריידע בילדונגען.

אויך אויף ראטען

J. BARNA, Budapest, Waitznergasse 24.

אלטדייטשע דיוואנס

שטילגעריכטע איינגעפיהרט זיך בילדונגסט צו פעה- מיפען בייא דעם מאפעצירער אונד דעקאראטאר

J. Herold. Budapest, Schiffgasse 10.

פאן זייגע קאנז אונד קאנ: מאיעסטאט אפטער-אונגארנס אונד פאן זייגער מאיעסטאט דיא קאנזע פאן בעלגיע

פרווויזיאָנירט

הערדען, אונד דאמען-ברוסבאנד

מיט בריוסט-טעטע, אויס גוממי, מיט אדער אהנע פעדער, פאן 3 בוז 6 פל.—דאס פאן זייגער מאיעסטאט פרווויזאָנירטע קעלעטיש בריוסבאנד שטעט זעלבסט דען פיעראלשטסטע בדיך גענען הערניסדרינגען. אויגנשטיל 8 פל. צווייגשיטיש 16 פל. בייא בעשטעללונג אויט אנזוגעבען: אב דער שאדען אין דען אוגענען טהייל דרינגען, אב דער שאדען דעכטס, דעגס אדער אויף בידדען זייטען אויט? אונד מאאס דעס הויפטע- אויסאנגעס. דוקטענגראדאלטער גענען נאלאסטענגען אדער אונסאנגענען אבזעקאיפטע. פרייז 6 פל. גענען עזדאה- טען אדער נ באגענען רקקקען פאן 12 בוז 24 פל. בייא בעשטעללונגען זיגד דיא בריוטע אונד לאנגע דעס ווידערגעס אונד אויסאנגס דעס אבזעקאיפטע (אונטער דען אויטען געטעפטען) אונזוגעבען. — סיפפענאיאנס, גענוגטעס אויס הויטשלעדער אונד וואולקאנזיטעס קוישטיק, פר יד אפן 40 קר. בוז 3 פל. פיר הערדען יעדר עטפעהלענגסוגעס. מיטלגע הערדען, דייזענדיג אונד דער ארבייטסלאסטע אונטערגעגע- נאטיג, שטעט גענען יעדען אונטעלליבטשאיקע. בוכבי- דען, קראטפאדרגי שטרופפע, אייזענאטאר, דוטשאלה- טער, אללע מאדען נוטטי אונד קוישטיק שפעציאלטאטען, יוטצאיטיקל, קונסטטיק, מוטטערפאדאלל-באנד-גען, מוטטערקראנע, גאנזלבוכבאנדער, בעטטזייגלאגען אויס וואיק קוישטיק, מאטטראטטאדאלל-באנדאגע, האטטרי האאיזאל-באנדאגע (פיר בי דרעגע אדער), בעגיס, קאטטע- ווער, האטטראהט (פיר שווערקרענגע). אונזאלאטטס אפ ראטט אונד אללע אין דיעזעס פאך שלאגענדען אר- טיקעל דיר אוטטער אס לאנגע- אין אונד אויסלאנדישע בעשטעללונגען עטפעקט אויס.

J. Keleti, k. k. priv.

Bandagen (Bruchband) u. orthopädische Apparaten Fabrick. — Budapest, Kronprinz-Rudolfgasse 17. (im Szervitengebäude.)

ערסטער מאדפענאיסשטאטטגנגס-פעריין

לוידאנגאסע נר. 4.

דער אים יאהרע 1863 אין בודאפעסט גגרינדעטע „ערסטער מאדפענאיסשטטגנגס-פעריין", דער זיינ דיענס 23-יאהרינגס בעשטאנדע אן זיינע מיטגליי- דער נאהעגי

איינע מיליאָן

אן איינשטאטטגנגסגראשען בעאר איינבעצאהלט האט, בעאבזוכטגנגס, אום יעדעס דען בעזוכטגנגס אין זיינגען אויגאיינגעפעבאנד צו עלייכטערן אונד אים יעדער- מאנן דיא מאלזיכקייט צו בעטעטן. זייגער מאָנטער אדער זייגגס, מעדעל אונד אדער מעדיקאמענט (דאר גכט מעדר אלס מיטל) אים אין בעטראגט מאן 300 גולדען, בעצעיכגגסגעטיגט 1500 גולדען צו דעגען, אינטער אויסגעגעבעלטגנגס זייגגס בעזאהרגען זייגר, קונגרעטגס אונד אויף דעם מיטגעצעיגטע דער בעגגג

אונד בעלעהרונג, אבט שטונדען שלאף, אונד אבט שילדונג (פיער גולדען) טאגעסלאהן". זא ליישעט דער וואהלשפרוך דער אמעריקאנישען ארבייטער, דער איך דען ענגלישען פארשוועבט. דיעזע שווער צו ערריישענדע, ווייל צו ווייט געהענדע פארדערונג, פעראריזאבט דיא אינזעריגען ארבייטער אין ליסאבאן דיא באלד הער באדד דא צום אויסבריך קאממען, דיא נייעסטע בעוועגונג האט פארגעסטערן אין ט ר א נ י״ (איטאליען) שטאטטגעפונדען. דיא אינ־צווישען ארבייטער פערזאממעלטען זיך פאר דער שטאדט, אונד צאגען אין געשלאסענען רייהען פאן דרייא זייטען גענען דיעזעלבע. נאכדעם זיא צו־פאר דיא טעלעגראפהטע אבגעשיקטען האט־טען, דאמיט קיינע הילפע פאן איהען הערבייגעריי־פען זייערדע. דא נור יינגע אזלדאטען אין דער שטאדט לאגען, מיסטען זיך דיעזע פאר דער איבער־מאכט צוריקקציעהען. דיא אויפשטאנדישען צינדע־טען דאס געריכטסגעבייד, דאס שטאדטהויז, דאס צאללאמט אונד דאס טהעאטער אן. דיא איך גיע־דערבראנגטען. מעהרערע פערזאגען קאמען אום פיער אום, מעהרערע וואורדען פאן דען ארבייטערן גיערגעמאכט. — אין ק א נ ו ו ע ר ז א נ א אונד דער גאנצען פראווינץ נאהמען דיא ארבייטעראנ־רוהען אייגע שרעקליכע איסדעהנונג אן. קאנ־וועזאנא מיסטע פאן דעם מיליטאר פארהרך ער־שטרמט וועדען. עס גאב צאהלרייכע טאדטע אונד פערוואונדעטע. דיא געפאנגענסע וואורדען פאן דען אויפשטאנדישען ערבראכען. דיא געפאנ־גענען בעפייל אונד דיא שטאדטראטהע איינגע־שפערט. פעלע פאמיליען פערלאססען דיא שטאדט אדער פערשטעקקטען זיך אין דען קעללערן.

* (צ ו ו י י א ב ר י ד ע ר.) דער יינגערע איזט פאר וועניגען טאגען מיט צוויקקלאסזונג זיי־נער פאמיליע אונד איינער ריעזיגען שולדענלאסט־פלוכטיג גייואהרען. דער אלטערע איזט פארגעס־טערן אין דען בעוועגין פאן א נ ד ע ר ט ה א ל ב מ י ל ל י א ן ע ן גולדען דורך זיין רעגנפפערד גע־לאנגט. גראף טאפסלא פעסטעטיגט, אייגער דער רייכסטען אונד מאכטיגסטען מאגנאטען אינגארנס, דער גענגעוואהרונג איך דען ערסטען מארשטאלל אינגארנס בעוועגט. האט אין ווייגן ביא דעם פאר־געסטערן שטאטטגעפונדענען פפערדערענגען דען

*) דער נאטע דיעזער שטארק איזט אין דער מאלע־דיעזען לעטזאטען דורך אייגען נייטסגהאלדען דער יידי־שען וויסענשאפט בעקאנגט, דער אין טראגי נעבאיען איזט אונד דאס געוויסס האט. דעזעלבע איזט דען שאר־מירסטען אינטער דעם נאמען „ר״ מטרני״ בעקאנגט, אונד איזט דער פערפאססער פאן שאלות ותשובות על איבעה שלחן עיזך. — דיא רעד.

וואונדערבארע רעטטונג.

(15-טע אפשוטענונג.)

„האבט איהר אייך בעגלייטענגסטייבען מיט ?"

„יא וואהל ; מאכט נור שנעל אויף, צום דאנגער, וועשטער !"

„נור נישט זאָ ראש. איך אפפנעטע שאן !" עוויידערטע דיא שוועסטע. דאס טהאר אפפנעטע זיך מיט לויטעס גע־קנארר, אונד ווייר זאהען אייגען שאפפעליכען אפפיציר פאר אונז שטעהען, וועלכעס איך מיין בעגלייטענגסטייי־בען איינזאהרונגען.

ער לאז עס דורך אונד פערזעטצטע דאריוף : „עס איזט אללעס אין אורדנונג, אבער איך גלייבע שווערליך, דאס איהר זיא אובער דער נייגעגע אינזאהלען וועדעט ; הייר וועגנסטענס קאנגטען זיא נישט דורכקאמען, דיעזעס טהאר איזט אומסער גע־שפערט אונד אהנע דייזאוזוקגדע לאסטען ווייר נעשאנד דורך. וועגן זיא נישט צו שפפעט אדער שווטמעגד דען שטראם אובערצוטצטצן, קאנן איך מיר קיינע אנדערע אובערגאנגסוייזע דענקען ! — אבער ווער זינד דענן דיעזע דא ? פראגט ער אויף אונזערע גע־פאהרטען אייגענע, ווערכע בארטיס אונד מיט עגסקלאפפטע דוישטען, מיט אייגעם מאנטעל אובער דאס מאנבעגיטא, אונד מיט קעפפטען אן אייגאנדע גע־שטאלטען, דאשטאנדען.

„דאס זינד צעהן אאן אייגען הינדישען קעפפטען, ווייר עוויישטען זיא אין אייגער קלייגען עגספעדיגונג אאן הייר. דיעזע נישטסווערדיגען גלייבטען, דאס ווייר זיא וועגען דער מאנטעל, דיא זיא אובער דיא מאנבעגיטאָס גע־שטאנען, נישט ערקענגען, דאדורך אייגען עוויידערטע

איך. דאריוף וואנדטע איך מיך אן דיעזעלבען מיט דען וואָרטען : „נאגט, איהר שוועסטען מאראנגאָס, וזאָ האבט איהר דיעזע מאנטעל אונד דיעזע מאטען הערגענאמטען ? דיא האבט איהר וואהרשיינליך אינגנדווא גע־שטאהלען ?"

„אייגענע מטליידונגע וועלען שענקען זיא אונז, אם אונז אונזערע פרוכט צו עלייכטערן !" עוויידערטע אייגער אאן אייגען מיט צטטעגדער שטטמע אונד דיע־מטטהיגע מאגד.

„אונד ווער זואהרען יענע מטטהיידיגען וועלען ?" פרעגד איך אאר.

ער פגנדטע דאריוף אייגענע נאטען, דיא איהם גע־יאדע אין דען זינן קאמען.

„וזא ווערדן איהר מטטליר מהייר צו בטסען האבען ; מאן ווייד איהנען צייגען, וזאס דאס הייסט : קעטצערן אאר־שוב לייטטען !"

„אבער," פרעגד איך אאר, וזאָ קאמען דענן איר־יע גע־אאר־דען הין ?"

„דיא שוואטטען אובער דען שטראם אונד גע־לאנגטען גלייכלייך אונס אאר־טיגטטטע גע־בטגע ; ווייר, דיא ווייר נישט שווטטען קאנגען, מטטען אונז אייגען אובערגאנגגס־מגגלט פגנדען. עוויידערטע דער גע־פאנגטע.

„אונד דיא לאנגע מאנ דאס דיין, דאס יענע אובער־וועטצטען ?"

„אנגגאאדד דייא שטגנדען."

„האיס דיא, ווייר מטטטטען אוילען !" פרעגד איך אאר, מיך צום אפפטצער וועגדענד, אונד וזאלטטע ווייטטע.

„דיא קאנגטטטע דיעזע עלגדען הייר אין פטיריאאָ, איך ווייס אבער אין דער אאר־אאלטטע אונד אין דיעזעלבען מיט דען ווייטטען : „וזאנגט, איהר שוטטגען מאראנגאָס, וזאָ האבט איהר דיעזע מאנטעל אונד דיעזע מאטען הערגענאמטען ? דיא האבט איהר וזאהרשיינליך אינגנדווא נעשטאהלען ?"

„אייגענע מטטליידונגע וועלען שענקען זיא אונז, אם אונז אונזערע פרוכט צו עלייכטערן !" עוויידערטע אייגער אאן אייגען מיט צטטעגדער שטטמע אונד דיע־מטטהיגע מאגד.

„אונד ווער זואהרען יענע מטטהיידיגען וועלען ?" פרעגד איך אאר.

ער פגנדטע דאריוף אייגענע נאטען, דיא איהם גע־יאדע אין דען זינן קאמען.

„וזא ווערדן איהר מטטליר מהייר צו בטסען האבען ; מאן ווייד איהנען צייגען, וזאס דאס הייסט : קעטצערן אאר־שוב לייטטען !"

„אבער," פרעגד איך אאר, וזאָ קאמען דענן איר־יע גע־אאר־דען הין ?"

„דיא שוואטטען אובער דען שטראם אונד גע־לאנגטען גלייכלייך אונס אאר־טיגטטטע בטגע ; ווייר, דיא ווייר נישט שווטטען קאנגען, מטטען אונז אייגען אובערגאנגגס־מגגלט פגנדען. עוויידערטע דער גע־פאנגטע.

„אונד דיא לאנגע מאנ דאס דיין, דאס יענע אובער־וועטצטען ?"

„אנגגאאדד דייא שטגנדען."

„האיס דיא, ווייר מטטטטען אוילען !" פרעגד איך אאר, מיך צום אפפטצער וועגדענד, אונד וזאלטטע ווייטטע.

„דיא קאנגטטטע דיעזע עלגדען הייר אין פטיריאאָ, דיא דאמאליגען פרינקהאפטען, פאטט „לאנגי־ליכען" פיערליכקייטען האבען מאנבע רעפוב־ליקאנער אויפגעבטטן געמאכט, זא דאס זיא אים פאראלאמגטע דיא אויסוויזונג דער קאָנגלייכען פרינצען אום פראנקריך פערלאנגטען. דיא אנגע־לעגענהייט איזט נאך נישט ענטשיעדען. אינצווישען האבען דיא האבצבספיערליכקייטען אין ליסאבאן אם 22-טען דיעזעס בעגאנגען. דאס בריטזאאר איזט פאם פאלקע מיט איינער וואלכען בעגייסטע־רונג עמפפאנגען וואורדען, דאסס דער יובעל בין אן דיא וואלקען שלוג, אונד דיא פארבען פאר־טונגאלם אונד פראנקרייכס, ווייסבלוא אונד רא־הטהווייסבלייא אללע געבידע בוכשטאבליך בע־דעכטען. מערקווירדיג איזט דיא אנשפראבע דעם גיזאנדטען פראנקרייכס, דיא ער ביא דיעזער גע־לעגענהייט אן דען קאיזע הילפט : „דיא פראנצאזישע רעגיערונג בעטראכטעט דיא פערבינדונג דעם קאָ־נגלייכען פרינצען מיט א ו י נ ע ר פ ר א נ צ אָ־ז י ש ע ן פ ר י נ צ ע ס ס י ן אלס איין ווייטערעס באנד צווישען דען בידען נאצאנען." דיעזע אנ־שפראבע שטעהט וואהל אין גרעללעם גגגענזאטצע צו דעם פערלאנגען דער איסוויזונג דער פאָמאלס קאָנגלייכען פרינצען. אין היסטאריישעם אדטעדטהום איזט דער האפיאנגן, אין דעם דיא בריוט צוד טרייאנג פוהדר : עס איזט דערזעלבע. דען קאיזער יאזעף I אם יאהרע 1708 ווייגער שווערסטער מאריא יינגא שענרגטע, דיא כאגג יאהאנן V פאן פארטיגאל הייראטעטע. —

* (ב ו י ט ר א נ פ י ר ד ע ן ר ע ל י נ ; אָ נ פ א נ ג ט ע ר ר י כ ט) דיא אלטאפגער ווייטע גגמיינדע האט ביא דער הויפטשטאדט אום איינע סיבוויגציאן (בייטראג) פיר דען יידישען רעליגיאָס־אנטערריכט אנגעזוכט. עס זינד איך 2000 גולדען יאהרליך בעוויללינט וואורדען ; גיר וואורדען צוויא בגרינגנגען דאראן גגקגיפפט, 1) דאס דיא פאר־טראנסשפראבע נישט מעהר דייטש, זאנדערן אונ־גארייש זיא. 2) פערלאנגט דיא שטאדט. דאס יענע קינדער, וועלכע פאם שולגעלדע בעפייט זינד, אויך פיר דען רעליגיאנסאונטערריכט נישט צום צאללען פערהאלטען וואורדען.

* (א ו ן כ י נ א) ערשיינט דעמנאכסט אין וויעדר. עגגטהאלטענד איינע פאלששאנדיגע ביבליאָ־טהעק דער בעגעדישען לטעראטור. וועלכעס ווערכסט אין איזראאל גראסגע אייזעהען ווערדענט. דאס ווערק וזירד אומפאססען 5020 באנדע מיט 426,204 בלאטטערן, וזאָאן עדעס אכטצעהן שפאלטען עגגט־האלט. דיא פערלאנגכבראנלינג האט דען סוב־סקריפציאנספרייז איזט 1800 מארק (צוויטא 1100 גולדען) בעשטטמטט. אונד דיפפטע דאס פאללשטאָ־דיגע ווערק אינגעראהלב 3 יאהרען פערטיג זיך.

רונג לאסטען, בין דיא צוריקקאָמטטטע ; וזאָגו דיא מיט דיר שלעפטען ?" פרעגד דער אפפיציר.

„אָ נין, וזא ווייר מיר נישט צו פיל ! צוריקדם דאדד איך אייך קיינען גגפאנגגנגען קעטצער אויס דען האגדען גגבגן ; ער גגראדס איינגגג אונד אללין דעם אינזוויד־ציאנסגעריכטט אן."

דער אפפיציר אובערגאב מיר דאריוף אין בלאנקע־גגם מאפפלכען, מיט דעם בעדייטען, עס ביא דעם גאנסס־טען גיטגגאפטטען אלס בגגלייבגגנג אבצוגגבגגן. ווייר צאגגגן גגן ווייטער אונד מאסיטטען אאר זגכס אאפטטטע אראבע, וועלכע אין גלייכמאסגער גגגפפגגגונג, דיא גאנצע בייקקע עגטלאנג אויפגעשטללט וזאדען, אונד וזאָ איך ביא יעדעס אייגצלגגען דיא מאפלכען גגגגען אגדערע אויפצוגגבגגען האטטע.

גגדלך — גגדלך — גגדלך — האטטען ווייר דאס לאגד דעם גגוויסגכטגאנגגגס הגגטער אגגז, אונד שטאנ־דען אויף מאראגגגגייטטטגגס באדען. דער מאדגגג פגגג אן צו דאמטגגן אונד מיט אגדם שיגן אויך אגגז אין שאגגגר לגי־בגגגטאנג אייגצגגגדען, אלס ווייר אגגז אאללאָמטגן פגגגא וזאטטגגן, פגגלגן ווייר אויף דיא עדדע גגדדער, אונד פגר־דגטטעטען אם אגגגגגגכטט דער אגגגגדדדען, זאגגגן, מיט מדאגגגדגן אגגגגן, אונד וזאָגגגגדגגגלגגטן דגגגגגגן אגגן דגטטגגס דאגקגגבגבגס צו אגגגגגגס שאָפפטר פגר אגגגגדגגגדגגגדגגגגגג

ואר איין באַרבאַר דער שלעכטעסטען סאָרטע. אָפּען וואַר בעריישט פֿאַן דען האַייערדס גענאַמען, ער אבער וואָללטע נאָך איין שטאַלצעס נאַציאָנאַלעס ווערק, דיא קעשטענבריקקע אין דיא ליפּט שפּרענגען, אהנע דאס דיעס דאַמאַלס פֿיר דיא פֿערטהיידיגונג איך נור דען גערינגסטען גוטצען געהאַבט האַטטע. פֿעסט וואַר איינע אָפּענע שטאַדט; פֿאַן היער איס איזט איך ניכט אין איינצעלנער שיסס נאָך אָפּען אבגעפֿייערט וואָרדען, וויא דיעס איך דאַנגעל אַרגען, דען ווער אין אונזערעס קרייזע צו פֿערערדען דאס גלוקק האַבען (לעבהאַפֿטע עלינגרופֿע) בעציהען קאָנען, יא אבערסט פּאַטאַ צו פֿערבאָט עס בייא שאַרפֿעסטשטראַפֿע פֿאַן אָפּען צו פֿייערן, הענצי אבער דיעס גענען אללע געוועצע דעס פֿאַלקערעכטעס דיעזע שטאַדט, פֿאַן דער ער קיינען אנגריפֿ צו פֿירכטען האַטטע, באַמבאַרדירען אונד פֿערוויסטען.

וואס פֿיר גראַסע זשענס יענע זשענזאַפֿפֿיצירע וואַרען, בעוויים דער פֿאַל אלנאַס, דען דאס פּולפֿערפֿאַס אין דיא ליפּט געשפּרענגט האַט; מיט וועלכעם ער דיא קעשטענבריקקע אין דיא ליפּט שפּרענגען וואָללטע, הענצי איזט איך ניכט זאַ הערדענהאַפֿט געפֿאַללען, וויא מאַן גלייבען וויל. ער איזט איינעס שלאַזענשאַרעס געפֿאַללען. ער וואָללטע פֿערקליידעט אונד עפֿנפֿערהען, מאַן ערקאַנגטע איהן אבער אונד ערשאַסס איהן פֿאַן רוקקוואַרטס. אינטער דען אבגעאַרדענעטען זינד פֿעלקע, דיא דאס ערר גוט וויסען אונד איך דיא איך מך אלס צייגען בערפֿען קאָנען. אלזאַ ניכט נור וועגען דעס גיסטעס אירהער טהאַטענקריפֿט, זאַנדערן איך וועגען דער ביאַראַפֿיע יענער מאַנער קאָנען מאַן עס ניכט געשטאַטטען, דאס דיא אַרמעע, וועלכע געמיינזאַם גענאַנגט וואָרד, וועלכע מאַן אוס אונגאַרנס געלד ערהאַלט, אין וועלכע אונגאַרנס יינגלינגע איינגעריכט ווערדען, דאס דיעזע אַרמעע אונד דערען אָפּפֿיצערסקאַדרס זיך צו איינער זאַלכען פֿיער הערראַבוואָרדינען. (צושטיממונג איסערסט לינקס.)

אינאַן ערקלאַרטע איבערזיכטען, דאס דיא הענגי-פֿיער — ענטגעגען דער בעהייפֿטונג דעס מיניסטער-פּראַזידענטען — יא איינע אמטליכע אונד פֿאָלקסטשע וואָר, ער ניכט זיך אבער זאַך מיט דער אנשטאַרט צופֿרידען, וויל זיך דער מיניסטערפּראַזידענט איך האַלטען צו איינגיסס בערוהיגען האַט, אונד וויל ער דיא פֿערזיכערונג געגעבען, דאס אהנליכע פֿאַללע אין צוקונפֿט ניכט מעהר פֿאָרקאָממען וועדען.

* * *

אלס הערר פֿאַן טיסא דאס אבגעאָרדענעטע הויז פֿערלעס, וואָרדע ער פֿאַן איינער גרופּפֿע שטי-

---

מע זאַממט דען שפּענדערן אונד יאַממלערן אין דער מאַרגינ-נומער דעס „פֿעסטער ללאָיד" פֿאַס-טען דיעזעס מאַנאַטעס אנגע-פֿיהרט אונד איינגעוויעזען. — דאס גענאַנגטע בלאַטט איזט דאס איינציגע גראַסע מאַגבלאַטט אין אונגאַרן, דאס פֿיר דיא אבגע-בראַנגטען פֿאַן סטרי איינע זאַממלונג אים גראַסע, דען שטיל איינגעוויעזע אונד דורכגעפֿיהרט האַט (צירקא 3000 גולדען) דיא איבערגיגן בלאַטטער האַ-בען קיינען איפֿריך ערלאַסען, צו זאַממלונגען ניכט איינגעפֿאָרדערט. וואס יעדענפֿאַללס געטאַ-דעלט צו ווערדען פֿערדיענט, דיא צימליכ פֿאַן יודען געלעזענען בלאַטטער האַבענס ניכט געטהאַן. איס פֿאַלשער שאַם, דאַמיט עס ניכט הויסען זאָלל. דיא זאַממלען נור דעסהאַלב, ווייל דיא וויט גראַסערע צאָהל דער פֿעראַינגלוקקטען יודען זיך, דיא פֿאַן יודען יענינער געלעזענען בלאַטטער האַבענס ניכט געטהאַן, ... דיא מיסטען פֿעראַינגלוקקטען יודען זיך, זאַ דאס איינגאַרן אין דער הויפּטשטיצ פֿיר סטרי וויס, ווי הינטער דען ערוואַרטונגען צו-ריקקגעבליבען איזט, דיא מאַן אַן דאסזעלבע צו מיפֿפֿען בערעכטיגט צו זיין גלייבטע.

* (באַהן הירש) וועגן דער נאַמע דיעזעס וואהרהאַפֿט עדלען מאַנעס געגאַנגען ווירד, קאָנען נאַטירליך נור פֿאַן איינעס וואָלהאַטענקריטס, אכטע דיא הערע זיין. דיעזער גראַסע וואָרן איינערעס שאַממס דאס בעראַנגלייך פֿרסט פֿאַר פֿרעמדע דען אבגעבראַנגטען פֿאַן סטרי הונדערטטע, זענד פּראַנגס געשפּענדעט. געסטערן איזט נון איין באַטע דעס באַראָנס הער איינגעטראַפֿפֿען, דער איס איפֿטראַנג דעס עדלען וואָלהאַטענס נאָך סטרי ריזע איס זיך פֿערזאַגליך פֿאַן דער לאַנג דער איינגלוקליכען אבגעבראַנגטען צו איבערצי-גען. הערר יינגעצאַנ, דעס דער נאַמע דעס באַטען, פֿיהרט 40 טזיזענד פּראַנגס (25 מיליאָנען גולדען) מיט זיך, דיא ער אינטער דען וויר-דיגסטען אונד נאַהבעדיהרטסטען אבגעבראַנ-טען פֿערטהיילען ווירד. באַראָן הירש האַט אלזאַ איינע סוממע פֿאַן איבער 70 טזיזענד גולדען פֿיר דיא אבגעבראַנגטען פֿאַן סטרי געשפּענדעט. דען נאַמע וויא געזאָגט!

* (אויס סטרי) בעגיבט זיך דיעזער טאַ-גע איינע דעמאָנסטראַציאָן אנגעזעהענער בירגער נאַך ווען, אים אן דען שטיפֿען דעס פּהראַנגס (25 מיליאָנען גולדען) מיט זיך, דיא ער אינטער דען ווי-דיגסטען אונד נאַהבעדיהרטסטען אבגעבראַנ-טען פֿערטהיילען ווירד. באַראָן הירש האַט אלזאַ איינע סוממע פֿאַן איבער 70 טזיזענד גולדען פֿיר דיא אבגעבראַנגטען פֿאַן סטרי געשפּענדעט. דען נאַמע וויא געזאָגט!

* (אויס סטרי) בעגיבט זיך דיעזער טאַ-גע איינע דעמאָנסטראַציאָן אנגעזעהענער בירגער נאַך ווען, אים אן דען שטיפֿען דעס פּהראַנגס (25 מיליאָנען גולדען) מיט זיך, דיא ער אינטער דען ווי-דיגסטען אונד נאַהבעדיהרטסטען אבגעבראַנ-טען פֿערטהיילען ווירד. באַראָן הירש האַט אלזאַ איינע סוממע פֿאַן איבער 70 טזיזענד גולדען פֿיר דיא אבגעבראַנגטען פֿאַן סטרי געשפּענדעט. דען נאַמע וויא געזאָגט!

* (אַרבייטערגרוהען) „אבט ששנדען אַרבייט, אבט ששנדען אינטערהאַלטונג דענגטען, דיא זיינע אנטוואָרט געהאַבט האַטטען, מיט בעגייסטערטען עדיינרופֿען עמפּפֿאַנגען, דיעזע-בע אוואַציאָן וואָרדע איך גאַנצליך אונדערען צו טהייל.

פֿיר דען אבענד וואָללטען דיא שטודענטען איינען פּאַקקלעצע פֿיר טיסא אונד אונגאַרן בעריטען, דיא שאַרטהויפֿטמאַנשאַפֿט וואָללטע יעראַך דורכ-אים קיינע ווייטערע דעמאָנסטראַציאָנען צולאַסען, אונד אַ וואָרדע דיא זאַכע פֿאַללען געלאַסען, דאס פֿיר דען פּאַקקלעצע גוטאַמטלעכע געלד וואָר-דע דעם זעבענבירגער קולטורפֿעראַין געשפּענדעט.

פֿערשיעדענע ניאיגקייטען.

* (דאס אבגעאָרדענעטע הויז) ווירד בין צום 31טען דיעזעס קיינע זיצונג האַלטען, דאַמיט דיא פֿערשיעדענען אויסשיסס אָהנע אַ-בי טען בעגענדיגען אונד דעס הויזע אונטערבריטען קאָנען. אַן איינער דער ערסטען זיצונגען, ווירד דיא „קאַנאַע" דעס הויזעס, דער גטע טשאַנאַדי באַטשי איינע אינטערפּעללאַציאָן אַן דען מיניסטע-פּראָזידענטען לאָלאַסען; וויאַס דאס הענגי-מאָנומענט נאָך אימער ניכט ענטפֿערנט וואָרדען איזט? אונד וואַן אונד וויא דיא „פֿרוכטבאַרקייט דער ערגיינונג קאַלאַ; מאַן טוסאס" דיעזע „שאַנדזילע דער נאַציאָן" (דאס זינד זאַ דיא געלעגענטען איסדריקקע דעס עייג-יינגען גרייזען טשאַנאַדי) ענטפֿערנען צו לאַסען געדענקט? — אינטער דען שטודענטען אונד איך אַן אנדערען קרייזען דער הויפּטשטאַדט ניכט זיך איינע לעבהאַפֿטע בעזיעונג מיגד, דיא דיא ענט-פֿערנונג דעס הענגי-מאָנומענטעס פֿאַן דער אָפּנער האָפּבורג צום ערעקקע האַט.

* (גענעראַל יאַנסקי) דער פֿערא-לאַסער דער הענגי-אָפּפֿאַרע — זאַ מעלדען דיא הייטיגען בלאַטטער — ווירד נאָך דעם פֿערג בטעט; דען אַרטהיילע דעס אונגאַרישען מיניסטערפּראַ-זידענטען, ענטוורדער נאָך גאַרציכן פֿערזעטצע, אדער גאַנץ פֿעגזאַגירט ווערדען.

פֿיר דיא אבגעבראַנגטען פֿאַן סטרי איזט איינגעלויפֿען:

הערר האַרוואַטה אין אדא . . . . . 1. גולד.
הענגי דיא בערייס איסגעוויעזענען „ 139,27
צוזאַממען 140,27 גולד.

דיא אין אינזערע רעדאַקציאָן בין צום 21טען דיעזעס איינגעלאַפֿענען 139 גולדען 27 קר. האַבען ווירד דער רעדאַקציאָן דעס „פֿעסטער ללאָיד" איבערמיטטעלט אונד איזט אויך דיא געגאַנגטע סומ-

---

פֿאָלליעטאָן.

דיא צערבראָכענע פֿענסטערשייבע.

(1-פֿאָרזעטצונג.)

„איך בישטע דך אהראַן! וואס פֿאַללט דיר אין? נעראַנקס וויא נאַפֿט, דאס איינמאַל אייך צו אינס הער אין גלאַזערנעזעלל קאָממט. וואַרהאַפֿטיג איך לאַסטע איהן ניכט מעהר פֿאָרט. — אונד זעטצען זיא זיך, — שפּראַך דיא צום וואַנדערבערישען נעזיינדעס — אונד נעהמען זיא נור אין ביסכעלע פֿלאַטץ בייא אונס! דיא ווערדען הינגרע זיין, איך מאַכטע איהנען עטוואס קאָכען! עסטען זיא נעהן אין בים-סעל קומפֿטליוסס? וויינען נור מין יאַקאָב שאַן דאַהיים וויא-דער, אונד מין מיילליעבען. . ."

„איך ווערדע איהר עגטגעגענען נעהן." זאַגטע אַהראַן אונד עגטפֿערנטע זיך.

דיא פֿרויא אבער ליעס זיך דורך דען אבגאַנג אַהראַנס ניכט איס דער פֿאַסטענס בייגען אונד זעטצטע פֿאָרט: „עסטען זיא נעהן אין פֿאַר איינגעזיכטע אייער? טרינקען זיא נעהן אין בים סעל בטטעל-טריך?"

דיעזע פֿרייגליכקייט דער פֿרויא מיסטערין וואַר פֿיר אונזערן האַנדלעקבערישען נעהר וואַהלטהעזע; דער נראַפֿטע נטצטען אבער. דען זיא פֿיר איהן האַטטען, בע-שטאַנד דאַרין, דאס זיא איהס דיא בוללינע איבערצייגונג פֿערשאַפֿטטע, מאַן קאָנגע פֿאַן וואָרטען ניכט לעבען: דענן אס ענדע וואָרע ער פֿיר דען מאַמענט מיט אללעס אונד יעדעס צופֿרידען געזיעזען, מיט קומפֿטליוסס זאַוואַהל, אלס מיט איינגעזיכרטען אייגען אָדער מיט בישטעדטיך. אבער עס האַטטע עטוואס פֿאַן דיעזען קאָסטבאַרקייטען זיך דיער ווירקליך פֿאַר זיינעס איינע אייפֿטרען מיטטען. פֿאַרלייגען טהאַט זיך דיעס אללעס נור זיינעס אָהרע אונד אונד ער נוטטע מיט דען נאַטען שטאַטט דען זאַכען פֿרוליעס נעהמען: דענן אנטאַטט עטוואס אויף דען טיש צו זעטצען, בעגאַנגען דיא מיטטערין אויפֿ נייע איבער דאס לאַנגע אייס-בלייבען אוהרעס עהעמאַנען צו קלאָגען, אינדעס ער טראַ-טטעט זיך, דיא אנקונפֿט דעס מיטטערס עטוואַרטענד.

נאָך אינגעפֿאַהר איינער האַלבען שטונדע, וואַרענד וועלכער דיא פֿרויא נאָך פֿיעלעס נעשפּראָכען אונד דער דאַנדזוערקבערוס זעהר וועניג נעדאַכט, טראַט איין שטאַטט-נער האַנגעוואַכענער מאַנן אין דיא שטיבע, אַן זייגער וויטע אין ווייצענדעס קינד — דאס גליקק דער נישטן אלטערן. —

„וויא בייס דיא זאַ לאַנג נעבליבען יאַקאָב? דאס הייס סט איינגעבליבען! וויא שיקקט זיך זאַ שפּאַס הייס צו קאָממען?

מיט הונדערטס אהנליכען פֿראַגען אונד אויסרופֿונגען אינגעשטעלט דאס ווייב דען מאַנן.

„שטאַפֿ! שטאַפֿ! שרייא ניכט; מאַך קיין לאַרם!" בעשווכטיגטע דער אנגעראָממענע זיין ווייב.

„אונד דיא", וועגדעטע זיך דיא מיטטער אַן דיא טאָכטער, „האַטטע אייך מיטטען הינטליטען בין אין דיא פֿינסטערע נאַכט הינען? האַטטסט ניכט דאַהיים ווערען קאָנען? ניכט אינגעמאַל האַבען איך קאָנען אין מאַר אייער אויגוועדען פֿיר אינזערן נאַטט דאַ, איך האַב ניכט געוואַכט, וואס איך עטטס טהאָן זאָל.

ביא דיעזען וואָרטען בליקקטען פֿאַטער אונד טאָכ-טער ווישוואַרס אונד ווענן מאַן ניכט בעטערקטע, דאס לעטטערע עראַשטעט אלס זיא דען פֿרעמדען זאַה, זאַ לאַנ דאס אַן דער הונגלען בעלייכטונג, דיא אַן אינער שזאַלזיך בריגגענדען אַלבאַמטע הערריהרטע.

„פֿרייערע מיט אייך!" זאַגטע יאַקאָב גלאַזער, דאַ ער דען פֿרעמדען גוטאַרדטע, אונד צו זיינע אייגע גטטיגטעס פֿינטע ער הינצו: „צונדע אין אָדרדענטליכ ליכט אַן, מאַן זעהט קיין שטיק."

דער פֿרעמדע נאַהס דיא אַהס אַן מייסטע ראַ-נעבאַשטען האַנד אונד עטוואַרטעט דען נוס מיט אינעם אוכלען: „שלוס".

דער אנגעבאַשטע פֿרייגדע אַן ווישען דעס יאַקאָב נאַהזע וואַר פֿיר איהן קיינע גליכגיטיגע זאַכע אונד ער איבערדאַכטע עטט נאַכטליך, דאס דער יינגע מאַנן, דער פֿרייהר אלס דער מייסטער דאַנעוויען, אַהס קיינען פֿרייגדענגרים נעבאַשען האַבע. אינדעסען וואַר דיעזע איבערלעגונג ניכט שטאַרק גענג, איהן צו בעאַנגטיגען, זיין ניכט דאַשטע אייגע פֿיעל אנגעגרעטטע בעשאַפֿ-גונג געפֿונדען, דענן וואַרגער ער מיט דעס פֿאַטער דיא אללערערסטען פֿראַגען אונד אַנ וואָרטען ווישטע, האַטטע ער ציעט דיא לעבכליכע ווישאַלט דער מאַטטער צו בע-טראַכטען, ער טראַט דעס מיט דער דורך אינגעגע נעיטע-שען פֿיליאָסאָפֿען אונד מיט דער אינגעפֿאַנגענהייט אינגעס עריליכען געשטעמט.

(פֿאָרזעטצונג פֿאָלגט.)